

Тв.: графіка – «Дума про гармонію» (1981); живопис – «Марія», «У кожного свій хрест», «Квітка», «1 квітня», «Кохання» (усі – 1991), «Нота жовтого суму», «До тебе», «Викрадення» (усі – 1993), «Європа», «Туркєня», «Натюрморт із гітарою», «Запалувалася», «Гості», «Роксолана», «Ню» (усі – 1998), «Оголена» (1999), «За мить вечір» (2000), «Ангел» (2007), «Ранок у селі» (2008), «Балаклава», «Розмова» (обидва – 2009), «До тебе» (2010), «Господиня», «Закохані» (обидва – 2011), «Стара церква», «Чекання» (обидва – 2012), «Світе милий, світе тихий» (2013), «Бузок», «Весняні турботи», «Село в горах», «Сільський двір», «Стежина в горах» (усі – 2015), «Блакитний день», «Вітер» (обидва – 2016); скульптура – «Амазонка» (2009).

Літ.: Мітченко В. Три зустрічі із світом Віталія Мовчана // УкрС. 1992. № 1; Шилов Ю. Оранто-орійські архетипи у творчості Віталія Мовчана // Там само. 1994. № 3–4; Жолдак Б. Немовчаний Мовчан // Київ. 1997. № 11–12; Художники Києва: Укр. образотворче мист-во 1991–2011 рр. Живопис. Графіка. Скульптура. К., 2011.

В. П. Підгора, О. П. Говдя

МОВЧАН

Володимир Петрович (02. 10. 1951, с. Суходільське Долин. р-ну Кіровогр. обл.) – промисловець, політичний діяч. Д-р тех. н. (2005). Держ. премія України в галузі н. і т. (2007). Нар. депутат України (2002–06). Закін. Дніпроп. металург. ін-т (нині Дніпро, 1984). Працював 1969–2002 (з перервою) на Центр. гірн.-збагачув. комбінаті, де пройшов шлях від пом. агломератника ф-ки огрудкування до ген. дир. (1997–99) та голови правління (1999–2002). У 1992–93 – дир. НВО «Чорнобиль», 1994–97 – шлях.-буд. об'єдн. «Кривбасасфальт» АТ «Дніпробуд» (усі – Кривий Ріг Дніпроп. обл.). У ВР України 4-го скликання – чл. Ком-ту з питань пром. політики та підприємництва. Голова Кіровогр. облдержадміністрації (2009–10). Наук. дослідж.: розроблення та впровадження технологій вироб-ва залізруд. обкатишів і підвищення ефективності їхнього вироб-ва.

Пр.: Особенности режимов термической обработки магнетитовых и гематитовых окатышей // Системні технології. 2002. Вип. 6 (співавт.); Розробка режима термообработки рудоогольных офлюсованних окатышей // МГП. 2002. № 2; Розробка технології спекання аглокатштейн на конвейерній обжиговій машині // Там само. № 3 (співавт.); Валки сортопрокатні литые чугуныя производства ОАО «Криворожсталь» // Там само. 2006. № 4 (співавт.).

Л. Г. Рева

МОВЧАН

Володимир Тимофійович (05. 10. 1937, с. Клектина Шаргород. р-ну Вінн. обл.) – математик. Д-р фіз.-мат. н. (1991), проф. (1994). Закін. Київ. ун-т

(1959). Працював 1959–61 в Укр. ін-ті інж. водного госп-ва (Рівне); від 1961 – у Нац. авіац. ун-ті (Київ): 1993–2001 – зав., 1992–93 та 2001–03 – проф. каф. вищої математики, від 2003 – проф. каф. вищої та обчислюв. математики.

Наук. інтереси пов'язані з матем. моделюванням у механіці рідини та газу. Розробив алгебричну й диференціаль. матем. моделі турбулентності для плоских, динаміч. і тепл. примезових шарів, пристін. струменів течій у трубах і каналах та отримав наближено-аналіт. і чисел. розрахунк. методи. Разом з учнями модифікував алгебричну модель при дослідж. течій на шорсткій поверхні та за наявності водяних плівко, пасив. домішок, на осесиметрич. тілах, стрілоподіб. крилах нескінченного розмаху тощо.

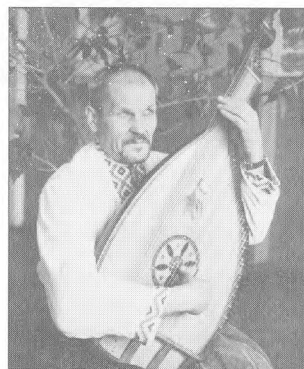
Пр.: Елементи лінійної алгебри, векторного числення та аналітичної геометрії: Навч. посіб. К., 1996; Математика. Конкурсні задачі з розв'язками: Посіб. К., 1997; Модели турбулентности в расчетах пристенных течений // Модели и методы аэродинамики: Мат. 8-й Междунар. школы-семинара. Москва, 2008; Числовые моделирования динамичных и тепловых турбулентных зсувних течій з елементами управління // Прикладні проблеми аерогідромеханіки та тепломасопереносу: Мат. 2-ї Міжнар. наук. конф. (13–15 листопада 2008 р.). Дн., 2008; Описание коэффициента турбулентной вязкости математическими моделями различного уровня // Модели и методы аэродинамики: Мат. 10-й Междунар. школы-семинара. Москва, 2010; Алгебро-дифференциальные модели коэффициента турбулентной вязкости для пристенных течій // Авиац.-косм. техника и технология. 2012. № 5 (усі – співавт.).

О. І. Варченко, Н. В. Дідківська

МОВЧАН

Єгор Хомич (19. 04(01. 05). 1898, с-ще Велика Писарівка Богодухів. пов. Харків. губ., нині смт Сум. обл. – 21. 03. 1968, Київ) – кобзар. У дитинстві втратив зір. Кобзар. мист-ву навч. у С. Пасюги. Брав участь у 1-й Респ. нараді кобзарів та лірників при Ін-ті укр. фольклору АН УРСР (Київ, 1939), Всесоюз. нараді нар. співців (1940), 4-му Міжнар. з'їзді сла-

вистів (1958; обидва – Москва). На поч. 1940-х рр. виступав у складі Держ. ансамблю кобзарів при Київ. філармонії. Під час 2-ї світ. війни створював думи та пісні про парт. діячів. Товаришував з М. Рильським, Б. Лятошинським, А. Малишком. У репертуарі – думи («Невільницький плач», «Про трьох братів самарських», власна – «Про голодомор»), істор. («Козак Максим Залізняк», «Кармелюк», «Про Турбаївське повстання»), побут. («Літа орел, літа сизий», «Іхав козак за Дунай» та ін.) і жартівл. пісні. Автор пісень на сл. Т. Шевченка («Думи мої», «Літа орел, літа сизий», «Заповіт», «Гей не п'ються пива-меди», «Ой три шляхи широкії», «Тарасова ніч», «Заступила чорна хмара та білу хмару», «Якби ви знали, паничі»). На вірш А. Малишка «Тарасу Шевченку» склав пісню (відома під назвою «Коли течуть криваві ріки»). 1939 під час святкування

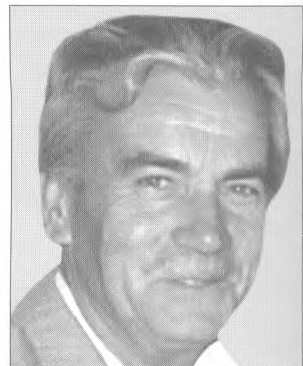
125-ї річниці від дня народж. Т. Шевченка виконав думу «На високій дуже кручі», 1940 разом із групою кобзарів написав поему «Слава Кобзареві» з нагоди 100-річчя виходу у світ першого вид. «Кобзаря». 1959 М. Рильський присвятив М. вірш «Єгор Мовчан у Параски Амбросій». Кобза М. зберігається в Шевченків. нац. заповіднику в Каневі (Черкас. обл.), його магнітофонні записи – у фондах ІМФЕ НАНУ. У рідному смт встановлено пам'ятник М., на місці хати, в якій він народився, – пам'ят. знак.

Літ.: Рильський М. Т., Лавров Ф. І. Кобзар Єгор Мовчан. К., 1958; Правдюк А. А. Кобзарь Єгор Мовчан. Москва, 1966; Марцинковський С. Український Орфей: До 90-річчя від дня народження Єгора Мовчана // Музика. 1988. № 6; Ющенко О. Кобзар Єгор Мовчан не міг мовчати... // СІЧ. 1990. № 10; Єгор Мовчан: Спогади. Ст. Мат. С., 1999; Макарова В. І слово в пісні відгукнеться... С., 2003; Мірошник В. П. Мій земляк і родич кобзар Єгор Хомич Мовчан: до 120-річчя з дня народження. Велика Писарівка, 2018.

Б. М. Жеплинський, З. І. Грабар

МОВЧАН

Іван Іванович (20. 12. 1939, с. Кінські Роздори Пологів. р-ну Запоріз. обл.) – археолог. Чоловік О. Цвек. Канд. істор. н. (1986). Держ. премія України у галузі н. і т. (1983). Закін. Київ. ун-т (1967). Працював у Держ. істор.-архіт. заповіднику «Софій. музей»: 1965–70 – зав. філії «Кирилів. церква»; від 1970 – в Ін-ті археології НАНУ (обидва – Київ): від 1990 – ст. н. с. Досліджує археологію та історію стародав.

Києва. 1990–2005 очолював Старокиїв. експедицію Ін-ту археології НАНУ. 1981–89 у складі нім.-укр. археол. експедиції взяв участь у розкопках зх.-слов'ян. городища Старигард (Ольденбург) у ФРН.

Пр.: Кирилівська церква. К., 1968; Розкопки поселення і могильника в Китаєві // Археол. дослідж. стародав. Києва. К., 1976; Дослідження архітектури Кловського собору в Києві // Археологія. 1979. № 30; Древние Выдубичи. К., 1982; Давньокиївська околиця. К., 1993; Рядова забудова Верхнього Києва кінця Х – поч. XII ст. (по результатах досліджень останніх років) // Стародав. Історостень і слов'ян. гради VIII–X ст. К., 2004 (співавт.).

Літ.: До 60-річчя Івана Івановича Мовчана // Археологія. 1999. № 3; Івакін Г., Сагайдак М. Іван Мовчан // АНТ. 2009–10. № 22/24; До 75-річчя Івана Івановича Мовчана // Археологія. 2015. № 1.

В. В. Отроченко

МОВЧАН

Інна Олександрівна (14. 04. 1943, Ташкент – 09. 04. 2012, Київ) – графік. Дружина Б. Мовчана. Чл. НСХУ (1972). Закін. Київ. худож. ін-т (1967); викл. М. Деревус, І. Красний, І. Штільман). На твор. роботі. Осн. техніки – літографія, акварель, ліногравюра. (Див. іл. на с. 391).

І. Мовчан. «Машиніст». 1980-і рр. (співавт.). Ліногравюра